

Ambrosio Usoz Imirizaldu
Artzibar, Nafarroa (1901)

Aurkibidea

Biografia

Artzibarko Hiriberri kontzejuan jaioa. Gurasoak ere bertakoak zituen.

Zintak

AIB-001

- **Proiektua:** Koldo Artola: Ziorditik Uztarrozeraino
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artola Kortajarena, Koldo
- **Data:** 1981-01-01
- **Iraupena:** 11 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea:** Artola Kortajarena, Koldo

AIB-006

- **Proiektua:** Solstizioen inguruko ospakizunak Nafarroako zenbait hizkeratan emanak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artola Kortajarena, Koldo

- **Data:** 1981-01-01
- **Iraupena:** 4 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea:** Aranzadi elkarte

Pasarteak

1. Saguak hiltzeko bedeinkazioa; prozesioak; misioak

- **Erref:** AIB-001/001
- **Iraupena:** 0:04:21. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:04:21
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

Laburpena:

<p>Saguak hiltzeko bedeinkazioa botatzen zuen apaizak, saguak kendu ezinda ibiltzen ziren eta. Prozesioak ze egunetan egiten ziren. Misioak.</p>

Transkripzioa

- Egin izan da hemen prozesiorik denbora batez?
- Bai-bai, bai.
- Zernolakoa, noiz egiten zen?
- Eu! eungo eguneiki(n)! Arrietara juate gine(n); gero beste eun batez tortzen tzen e... Arrita ta Imizkoz, tortzen tziren onara. Ta bezte... eun batez? yoaten tziren e... saguen ta... bendizionea botatzera, ez? sagueri, je! saguen iltzeko, badakizu (...), alto ortaik bat, bixkarr ortaik botatz(e) zute, or; ta or errosarioa errezatzen ginuen...
- Zer, sagu aunitz izaten zen?
- Je-je, je-je! urte bat bai, urte batez bai sorik!
- Eta non ibiltzen ziren saguak?
- Saguak? je! orai e, piensoa den tokian, zaldarea daon tokian, emen... lanak izan tugu ezin, ezin ekendu! arratio aundi goietaik; or badu... txerri-, txerritegia badauka orr e... mutil batek. Or, gizona, ni(k) eztait nundi atratzen diren ainbeste arratio!
- Arratio, e?
- Ba, gaitzak arratuak! ola.
- Eta apezak ematen zuen benedikapena saguak hiltzeko?
- Bai-bai... bai-bai-bai-bai... bai.
- Eta egun, ze eguna da bada prozesioa egiteko?
- San Marko!... egu? San Marko.
- Eta zer beste? Ostegun eta Ostiral Sandu eta, egun horietan ez...
- Ez, emen e... nola deitzen da ori? Korpu Sandu egunean, ordean prozesioa... tortzen tzen onaraño, etxe txar ortaraño; orr e...
- Nondik etortzen zen?
- Elizatik, ya erri guzia, ta botatze gindin e... xunkoa bakizu zer den? xunköa.
- Bai, 'juncos' edo...
- Ortaik kortatu? ta... bide guzian, zarri ori.
- Prozesioa haren gainetik pasatzeko?
- Bai.
- Eta ateratzen zuten sainduren bat edo? Santisimoa...
- Santisimoa ta... estandarte bat; estandartëa.
- Arrietan ere egingo zuten...
- Bai, bai, bai... erri guzietan, seguru; orai kendu da ori.

- Eta misioak izan dira hemen?
 - Bai, bai, anitzetan, urtero kasik tortzen tziren!
 - Nor etortzen zen?
 - Azken aldian emen egon tzen ta... Txinatik despäitu zuten... redentoristak; bat? ango, andi, an ibilia etorri zen, oroitzen naiz ortaik, bai. Oai, orai eztut uste, nik estut ikusi, lau urte badugu ya kasik emen ta...
 - Eta bestela zein etortzen zen, kaputxinoren bat edo?
 - Kaputxinoak, bai, kaputxino oetaik.
 - Eta zu txikia zinelarik, euskaraz entzun, aditu duzu misiorik?
 - Ez.
 - Zu bizi zarela, ez?
 - Ez, ez; emen eztut...
 - Ez duzu zuk ezagutu...
 - Sekula; Orreagan bai! Orreagan bai, Orriagan-eta... e, sermona o espitxa o, nola da erraten dana? ori?... ori euskaras aitu dut nik an.
 - Bai? Orreagan bai?
 - Orrean bai, baña emen ez, emen eztut entzu(n); bah! emen apezak ere... eztakit, etziren e... Guk amabost urte ein gindin? e... apez batekin; arek domatu zigun denei...
 - Hark zer?
 - Eje-je-je! domatu zitila aurrek, eje!... Ez gi-, ez nin erran bear olakoik, baña zer!...
 - Beraz etortzen ziren...
 - Bai, bai... urtero, urtero, urtero kasik tortzen tzire.
 - Eta zer egiten zuten, 'ejercicios' edo deitzen zirenak?
 - Arritara etortzen tziren, da... Arritatik gero onara, egu, egu, egun batez o... o biez o ala; etziren beti tortzen, ez, emengo yendea yoaten tzen Arritara! misionetara, bai.

2. Hiriberriko (Artzibar) festak; inguruko herriak

- **Erref:** AIB-001/002
- **Iraupena:** 0:04:24. **Hasi:** 00:04:21. **Bukatu:** 00:08:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

Laburpena:

<p>San Andres zen herriko patroia. Nolako festak izaten ziren garai batean. Ahaideak etortzen omen ziren bazter guztietatik. Inguruko herrien inguruko azalpenak.</p>

Transkripzioa

- Hemengo patroia noiz da?
 - San Andres.
 - Festa egiten zen?
 - Bai-bai, orai, orai ere.
 - Eta zer nolako festa izaten da edo izaten zen?
 - Beh, lenao? lenao eta... aundia! izaten tzen; tortzen tziren bazter guzietaik, aidiak eta... denak; oai apenas.
 - Ahaideak? familiak eta?
 - Familiak bai!... anaëak eta... osabak eta olako! bai. Emen bagindin bida, Uretakoa bat, urtero-urtero tortzen tze(n); da Gorraiztik? Gorraiztik ere etze, etzen bueltatiko, ez. Urtero! etor tzien, e? egun orreki.
 - Eta zer egiten zen? bazkari handi bat edo?

- Ah! iltzen ginuen emen auntz bat? edo... zea ori? ta beh! emen jentiak ezpaitzin bizik-, biziegorrian... Orai kendu die yai auk.

- Eta karriketan edo... 'karrika' erraten da 'calle'?

- Karrika, bai.

- Karriketan izaten zen zer bait, edo...?

- Eee! mutillak e... igual, gabaz, tabarnan musean aitzen tziren; emen bazen yendea, yende... igual e... ogeitasei... gizon yuntatzen tzen emen igandero!... tabarnan, bai-bai! ta ori zen... ta gauza ederra! erri guzia ortxe ta... armonia ederrean denak yokuen ta, ori da, ori duzu zea... emen? meza ta olako gauza oek ezpaziren izan? etze, etzire juntatiko ere yendea; ejeje!... goizetan? eyandetan? yoan mezara? ta... hala! meza ondo? te... Ta... eguerdi artëo? oron bat artio? musean, tabarnan, muskara... denak; olaxe.

- Eta ardo pixka bat edan, zer bait pikatu eta...

- Ah! jo, ardoa... edaten tzen anitz ardo, etzen beste... beste gauzeik etzen!... zerbeza... puxka zenbait? o gaseosa? etzen besterik emen, olakoik. Bai-bai-bai, bermut eta, denetaik badira orai! orai, automobilleki? kotxeki? bazazi Auritza, Arrietan ere bauzu ta... el bar, emen baño (...)? ah! yoaten dire.

- Hemen baino?

- Emen baño obekiago, badakizu; ta gauza, gauza geëago saltzeko, ta... yoaten dira Arritara, ta Auritza? anitz, or... dantza o bada, aber orti... Ni enaiz izan, ez.

- Eta 'valle', nola erraten duzue?

- ¿Valle? ballea.

- Eta Urrobi alde honetako Artze ballean, zein da herririk inportanteena? Uritz edo?

- Inportantena? emen?... inportantena emen... abratsena o así nauzu erran?

- Ez, pixka bat zentro bezala edo...

- Zentro... zentroa? Nagore izan da, or Sekretaria beti izan da, baño...

- Hemendik urrun...

- Bederatzi kilometro dago... beiti.

- Uritz zentroago dago, ez?

- Zentroago dago bai, puxkat, lau kilometro badire emendik Uritza.

- Eta herri horietan ere egiten zen festa?

- Bai-bai.

- Eta zein herritan egiten zen festarik handiena?

- Erri oetan? pues... Arrietan, nik uste, yende geiago beti bazen... Erri ttipi oetan? eeeh! yendea, oai ere yendea yuntatzen da, anitz... kotxe, automobilekin, tortzen dire? Aezkoati eta Erroti ta, nondinaëtik tortzen dire... y tira! orai eztuzu emen neska bat ikusten!... eje! nion ere errietan, bada afizionea gar-, Iruñera, bai. Or bada Lusartan?... e, ba badakizu! Esteban...

- Espinal, baina hil zen.

- Espinal, bai; iru neska badituzte? bestea, onekin ezkondu zen? emengo semëaki? ta, eztuzu... denak, denak an dire, neska oiek, Iruñean.

3. Inoizko kantu baten hondarrak

- **Erref:** AIB-001/003
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:08:45. **Bukatu:** 00:11:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

Laburpena:

<p>Eurak txikiak zirenean herriko itsu batek kantatzen zuen kantaren zati bat kantatzen du.</p>

Transkripzioa

- Usos, Muñain, Lakabe,
Gorraizti(k) barrena
Imizkotzen sartzeko
Banuen ordena.

Pero no puedo seguir, no sé más...

- Ez? gehiago ez dakizu?

- No, no, no hay más... ¡claro!

- Bueno, zerbait bada, e?

- No, no, no hay más; eso un ciego solía cantar, cuando... nosotros
¿pequeños? salía de la taberna y... esas canciones le hacíamos cantar.

- Eta zer bertze kantatzen zuen?

- No me acuerdo nada de tal... claro, no hablábamos vasco tampoco
nosotros, así que...

- Nongoa zen itsu hura?

- De aquí, de la primera casa de aquí, bajando? a mano izquierda, que hay
una casica? de ahí era, ahí vivía. (...) en Arrieta; ciego...

- Maisterra?

- Ciego se quedó y andaba pidiendo con un... con un chico pequeño que
tenía? con un nieto?

- Lazarillo edo?

- Con el nieto andaba.

- Eta kantatzen zuen euskaraz, e?

- Bai, bai... uskeraz. Bah! nosotros, na... no cogíamos...

4. Eguberrietako festa-giroaz Artzibarko Hiriberrin

- **Erref:** AIB-006/001
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:04:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

<p>Eguberrietako festa-giroa. Gaztetxoak kantari ateratzen ziren. Etxeetan
jokoan aritzen ziren.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-04

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com